

Frankrig 1928

LE JOURNAL D'UNE FEMME DE CHAMBRE („En kammerpiges dagbog“), Frankrig/Italien 1964. Prod.: Speva Film, Cine Alliance, Filmsonor (Paris), Dear Film (Rom). (Serge Silberman og Michel Safra). Instr.: Luis Buñuel. Manus.: Luis Buñuel og Jean-Claude Carrière efter Octave Mirbeau roman. Foto: Roger Fellous (CinemaScope). Dekor.: Georges Wakhevitch. Klipping: Louise Hauteocour. Medv.: Jeanne Moreau (Célestine), Georges Geret (Joseph), Françoise Lugagne (mme Monteil), Michel Piccoli (monsieur Monteil), Jean Ozanne (monsieur Rabour), Daniel Ivernel (kaptajn Mauger). Dansk distrib.: 20th Century Fox. Dansk prem.: 15.1. 1965, Carlton. Længde: 2670 m (98 min.).

I „Sight and Sound“ (Autumn 1964) har *Tom Milne* meget spændende draget sammenligninger mellem *Renoirs* udgave af *Mirbeaus* roman og *Buñuels*. Han er naturligvis ikke faldet for den kritiske suffisance, som er velkendt herhjemme, og som resulterer i karaktergivning. Men han får netop ved en sammenligning sagt noget væsentligt om henholdsvis *Renoirs* og *Buñuels* kunstneriske egenart. På grundlag af samme roman har de skabt værker, der er dybt forskellige. Interesserede henvises til denne artikel.

Klanen af Buñuel-entusiaster, som især henrykkes over den angribende Buñuel, får også noget med sig hjem denne gang. „En kammerpiges dagbog“ har adskilligt af det, som man opfatter som buñuelske specialiteter (sommerfuglen, der knuses, sneglene på det myrdede barns nøgne lår, en *private joke* om politipræfekten *Chiappe*, der forbød „L'age d'or“ etc.). Men som helhed er filmen mindre provokerende aggressiv end man måske venter det af den grumme mester. Den er mere douce, mindre kras i det ydre, ofte ualmindelig smuk at se på. Det er første gang, Buñuel arbejder i CinemaScope, og sammen med *Roger Fellous* har han skabt nogle af sine smukkeste billeder, efterårsagtigt blide. Der er skønhed over forrådnelsen denne gang.

Buñuel har lagt historien op til 1928, og den politiske virkelighed spiller stærkt ind i historien. Filmen falder ret tydeligt i to partier. Første halvdel er nok den mest klare. Célestine ankommer i en vidunderlig smuk sekvens, hvor det franske landskab panorerer hastigt forbi vore øjne. Célestine er en gæst i det herskab, der danner et koncentrat af det livsuduelige franske borgerskab. Herskabets afmagt illustreres især i personernes forhold til det seksuelle, der er præget af forskellige grader af det unormale.

Célestine er herskabet overlegen, terroriseres ikke af den frigide madame Monteils strenghed og ordenssans, udsætter sig med en blanding af undren og uengagerethed for den gamle libertiners skofetichistiske manipulationer med hendes ben, og afviser overlegent tilnærmelserne fra monsieur Monteil, som hun oprigtigt finder et skvat. Selskabet er set med Célestines øjne, det er hendes dagbog, vi kigger i. Mindre sikker i sin mening er hun over for gartneren Joseph, en brutal sadist, der bralrer op om sin antisemitisme og chauvinisme, en fascist, for hvem „L'action Française“ er reningen. Karakteristikken af denne franske lilleverden er præcist gennemført, end ikke den latterlige prælat mangler. Og Célestine er den uinterresserede på gennemrejse i milieuet. Men efter mordet på den lille pige sker der en ændring med Célestine og med filmen. På vej bort vender Célestine tilbage. Hendes mistanke gælder Joseph, der heller ikke er uden tiltrækning på hende rent seksuelt. Hun går i seng med ham, dels af lyst og dels for at få vished om, at hendes mistanke er rigtig. Med denne handling bliver Célestine imidlertid en del af den verden, som hun før kun var en iagttagere af, fordi hun stod uden for klasserne. Som kammerpige var hun ikke meget typisk (der faldt bemærkninger om hendes elegante tøj f. eks.). I og med at hun engagerer sig i konflikten impliceres hun i den borgerlighed, der resulterer i fascisme, selvtretfærdighed og materialisme. Det er som om Buñuel vil sige, at da Célestine bliver moralist bliver hun ikke meget bedre end Joseph. I hvert fald bliver han mere sympatisk, da hun fælder ham på forkerte beviser. Joseph redder sig. Han får sin kafé i Cherbourg, hvor han henrykt kan vræle med højre-ekstremisterne. Men Célestine går det ikke bedre. Hun sælger sig til velstanden, til herrerne i et ægteskab med en officer, hvis chauvinisme, antisemitisme og kryptofascisme ikke er mindre end Josephs. Der er altså ikke mange steder, man kan anbringe sin sympati i denne Buñuel-film, der især i sidste halvdel ikke altid er helt klar for en. Så meget kan man dog se, at selvom den måske er blidere på overfladen, er den ikke mindre pessimistisk i sit syn på det borgerlige menneske end andre Buñuel-film. Som alle hans film har den evnen til at forurolige. I sidste halvdel synes man måske nok, at det foruroligende erstattes af en vis usikkerhed, der kan hænge sammen med en vis usikkerhed fra Buñuels egen side over for Célestine. At *Jeanne Moreau* har været henrykt for at spille for Buñuel forstår man. Hvem kunne i dag spille Célestine bedre end Jeanne Moreau?

Ib Monty.